

Docent ing. Peter Ondrišík PhD.

Dekán Fakulty agrobiologie a potravinových zdrojov
Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre

Slávnostné laudáco na profesora, doktora Jána Kišgeciho, pri príležitosti udelenia čestného titulu *doctor honoris causa* Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre

Vaša magnificencia – Vážená pani rektorka, , Vaša excelencia vážený pán veľvyslanec, Magnifici, Spektábiles, Honorábiles, vážení členovia správnej rady, vedeckých rád, senátori, vzácní hostia, dámy a páni,

Považujem za veľkú česť, že môžem váženému auditóriu predstaviť osobnosť pána prof. Dr. Jána Kišgeciho doktora poľnohospodárskych vied, univerzitného profesora, člena Slovenskej akadémie poľnohospodárskych vied, ktorému Fakulta agrobiológie a potravinových zdrojov navrhuje udeliť čestnú vedeckú hodnosť *doctor honoris causa* Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre. Naša akademická obec chce týmto počinom oceniť jeho dlhoročnú formálnu, ale aj neformálnu vzájomnú spoluprácu v oblasti vedy a vzdelávania a šírenie dobrého mena našej fakulty a univerzity.

Prof. Kišgeci sa narodil v roku 1941 v Báčskom Petrovci vo vtedajšej Juhoslávii, v rodine roľníka, z ktorej si do života odniesol úctu k základným ľudským hodnotám akými sú pracovitosť, rodinné zázemie, vzájomná úcta a priateľstvo, ale aj lásku k prírode, pôde.

Po skončení slovenského gymnázia v rodisku pokračoval v štúdiu na Poľnohospodárskej fakulte v Novom Sade, kde postupne získal hodnosť magistra, doktora a nakoniec sa stal profesorom. Svoje teoretické a vedecké poznatky najskôr realizoval vo funkcii riaditeľa Ústavu pre chmeľ, cirok a liečivé rastliny v Báčskom Petrovci, kde ako vedúci vedecko-výskumného tímu pôsobil šesťnásť rokov. Ústav chmeľu, ciroku a liečivých rastlín budoval takpovediac od „piky“. Keď preberal tento, svojho druhu jedinečný ústav, pracovalo v ňom iba päť vedeckých pracovníkov v skromných podmienkach a keď z neho odchádzal, bolo ich už vyše dvadsať, ktorým odovzdal ústav na svetovej úrovni.

Popri výskumu chmeľu rozvíjal výskum aj v oblasti šľachtenia a pestovania liečivých a aromatických rastlín. Založil kolekciu 200 druhov liečivých rastlín. Vzhľadom na sídlo ústavu, ako jeho vedúci sa snažil, aby v ústave pracovalo čoraz viac odborníkov, ktorí by ovládali aj slovenské odborné názvoslovie. Aj z toho dôvodu osobne inicioval štúdium prvých vojvodinských Slovákov na Vysokej škole poľnohospodárskej v Nitre. Po týchto, čo už doma patria medzi popredných odborníkov svojho odboru, postupne ukončili štúdium

aj ďalší, ktorí každý rok do Nitry prichádzajú. Tradícia, ktorú založil Ján Kišgeci - úspešne pretrváva.

Spolu s vedeckými pracovníkmi Ústavu liečivých rastlín Dr. Josifa Pančiča v Belehrade je zakladateľom Medzinárodnej spoločnosti pre liečivé a aromatické rastliny juhovýchodnej Európy (AMAPSEC) a organizátorom jej konferencií. Popri organizovaní konferencií o liečivých rastlinách venoval veľkú časť svojho času organizovaniu svetových chmeliarskych kongresov, lebo výskum chmeľu zostal aj ďalej jeho srdcovou záležitosťou a v rámci Medzinárodného združenia chmeliarov zastával vysoké funkcie.

Výsledky jeho práce, prax a vedecká erudovanosť ho najprv vyniesla na miesto pokrajinského ministra poľnohospodárstva a v najťažších krízových rokoch, sankcií a blokády Juhoslávie dokonca na kreslo ministra poľnohospodárstva Srbska, v ktorom vydržal celé volebné obdobie (1991-1994). Aj potom bol ešte dva roky ministrom poľnohospodárstva SR Juhoslávie (Srbska a Čiernej Hory). Počas ministrovania navrhol vláde a parlamentu, aby sa sedliakom vrátila skonfiškovaná zem z obdobia po druhej svetovej vojne. To bol aj začiatok reštitúcie na území Srbska a bývalej Juhoslávie.

V roku 1996 zverili mu, už tradične - založiť nový ústav, zameraný na genetické zdroje. Bol vymenovaný za riaditeľa tohto Zväzového ústavu - novej ustanovizne v Juhoslávii, ktorá bola založená z jeho iniciatívy, s cieľom zoskupiť, chrániť a zveľaďovať biodiverzitu poľnohospodárskych rastlín a zvierat.

Rozhľadný vedec a pedagóg s roľníckymi koreňmi, vo svojich vysokých funkciách vždy dovidel za horizont a rozmyšľal ako zachovať pre slovenských roľníkov a ich potomkov vo Vojvodine ich kultúrne dedičstvo. Už počas vrcholných funkcií, inicioval založenie prvého Poľnohospodárskeho múzea v Juhoslávii so sídlom v Kulpíne, v krásnom zámockom prostredí, nachádzajúceho sa neďaleko jeho rodiska. Z jeho ďalších aktivít je známa aj práca v Medzinárodnej organizácii pre poľnohospodárstvo (FAO), vo Vedeckej rade Medzinárodného chmeliarskeho združenia (IHB) a tiež člena Slovenskej akadémie pôdohospodárskych vied. Žiada sa pripomenúť, že v oblasti chmeliarstva, ako prvý v Juhoslávii obhájil doktorskú dizertáciu. Rozsiahla je aj jeho publikačná činnosť. Popri stovkách štúdií a vedeckých prác je autorom 20 kníh, z ktorých je niekoľko napísaných a vydaných v slovenčine a v angličtine. Prof. Kišgeci je ženatý a s manželkou Maricou, inžinierkou agronómie, majú syna Janka. Sme radi, že sú dnes medzi nami a zúčastňujú sa pocty, ktorej sa dostáva ich najbližšiemu – iste ju dosiahol aj s ich podporou.

Vedec, politik, odborník, publicista, univerzitný profesor Dr. Ján Kišgeci je našim zahraničným súkmeňovcom a akademikom, ktorý sa prejavuje ako Slovák myslením, konaním a predovšetkým tvorivými skutkami. Zaslúžil sa o mnohé vzájomné kontakty a spoluprácu medzi poprednými srbskými a slovenskými poľnohospodárskymi podnikmi a inštitúciami.

Za všestrannú budovateľskú, vedeckú a kultúrnu činnosť dostal viacero štátnych a medzinárodných uznaní. Najviac si váži Októbrovú cenu z rodného kraja - Báčskeho Petrovca a medzinárodnú hodnotu rad Rytiera chmeľu vo všetkých troch stupnicových obmenách - rytier, dôstojník a veliteľ rytierov, čo je najväčšou poctou pre každého chmeliara sveta.

Spolupráca so Slovenskou poľnohospodárskou univerzitou v Nitre začala ešte za jeho študentských čias návštevami v Nitre a najmä spoluprácou s akademikom Špaldonom. Pokračovala projektom na zachovaní variability poľnohospodárskych kultúr a ich druhov, ktoré voľne rastú v prírode. Tento program Ján Kišgeci, ako minister poľnohospodárstva Srbska a neskoršie ako riaditeľ Zväzového ústavu pre rastlinné a živočíšne genetické zdroje v Belehrade, uskutočnil podľa vzoru Inštitútu ochrany biodiverzity a biologickej bezpečnosti Poľnohospodárskej univerzity v Nitre, vďaka odbornej pomoci vedúceho inštitútu doc. Jána Brindzu. Za tým účelom bola nadviazaná aj spolupráca Zväzového ústavu pre rastlinné a živočíšne genetické zdroje v Belehrade s Výskumným ústavom rastlinnej výroby – Génovou bankou v Piešťanoch.

Ján Kišgeci nadviazal spoluprácu aj so Strediskom pre liečivé rastliny v Novej Ľubovni, kde vyšľachtili nové odrody rumančeka Chamomilla recutita – Lutea, Bona a Novobona. Dr. Ján Kišgeci tieto odrody zaradil do juhoslovanskej siete experimentálnych skúšok. Spolupráca sa dodnes uskutočňuje s pestovateľom týchto odrôd ing. Viliamom Oravcom.

Osobitnú spoluprácu prof. Dr. Ján Kišgeci nadviazal v roku 1980 v oblasti zveľadenia výroby chmeľu. Na mieste riaditeľa Ústavu pre chmeľ začal spolupracovať s Ústavom pre výskum chmeľu v Žatci (Česko) a s družstvom „Slovchmeľ“ v Hornej Strede, čo umožnilo výmenu vedeckých poznatkov a genetických materiálov, ktoré boli potrebné na zošľachtenie tejto kultúry.

V tom čase nadviazal aj úradnú spoluprácu s Výskumným ústavom pre liečivá v Modre a po podpísaní zmluvy odovzdal k dispozícii zbierku genetického a semenného materiálu a sadenice liečivých rastlín pre potreby farmaceutického priemyslu na Slovensku. Výskumný ústav pre liečivá v Modre poskytol vedeckým pracovníkom v Báčskom Petrovci poznatky o spracúvaní liečivých rastlín a použití aktívnych zložiek vo výrobe farmaceutických prípravkov na zhotovovanie liekov.

Za zásluhy v oblasti zachovávaní a rozvoja národného, duchovného a kultúrneho povedomia a upevňovania identity Slovákov v zahraničí, bol Ján Kišgeci roku 2016 ocenený Pamätnou medailou Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí v Bratislave.

Ako vidieť, aktivity Jána Kišgeciho sú zamerané na hľadanie, budovanie niečoho nového, súčasného, ale súvisia aj so zachovávaním, skúmaním odvekého, tradičného kultúrneho dedičstva nielen Slovákov, žijúcich už tri storočia na Dolnej zemi, ale všetkých, ktorí tu našli svoj domov. Robí to zľahka, úspešne, s tvorivým nadšením a láskou.

Vážený pán profesor Kišgeci,
sme poctení a zároveň hrdí na to, že prijímate titul doktor honoris causa našej
alma mater. Bude nás hriať pocit, že vždy keď vás týmto titulom oslovia
spomeniete si na priateľov, ktorých máte pod Zoborom v starobylej Nitre.
Prajem Vám a Vašej rodine mnoho zdravia a spokojnosti.

Ďakujem za pozornosť